

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH
IMKONIYATLARI VA ISTIQBOLLARI**

**ВОЗМОЖНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА В РЕСПУБЛИКЕ
УЗБЕКИСТАН**

**OPPORTUNITIES AND PROSPECTS FOR TOURISM DEVELOPMENT IN THE
REPUBLIC OF UZBEKISTAN**

Xushmanova Madina

Tadbirkorlik va boshqaruv fakulteti

Turizm va faoliyat turlari bo'yicha

9 tu 22 guruh talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasida turizm sohasining rivojlanish imkoniyatlari, mavjud salohiyati hamda istiqbollari tahlil qilinadi. So'nggi yillarda mamlakatda turizm infratuzilmasini rivojlantirish, tarixiy-madaniy meros obyektlarini saqlash va xalqaro turizm bozorida O'zbekiston imijini mustahkamlash borasida amalga oshirilayotgan islohotlar muhim ahamiyat kasb etmoqda. Tadqiqot davomida turizmni rivojlantirishning iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy omillari, shuningdek turizmning milliy iqtisodiyotdagi o'rnini o'rganilgan. Maqolada O'zbekistonda turizmni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari, mavjud muammolar hamda ularni hal etish bo'yicha takliflar ham keltirilgan.

Kalit so'zlar: Turizm, turizm infratuzilmasi, turizm salohiyati, turizm rivojlanishi, madaniy meros, iqtisodiy rivojlanish, xalqaro turizm, O'zbekiston turizmi.

Аннотация: В данной статье анализируются возможности и перспективы развития туристической отрасли в Республике Узбекистан. В последние годы в стране реализуются масштабные реформы, направленные на развитие туристической инфраструктуры, сохранение объектов историко-культурного наследия и укрепление имиджа Узбекистана на международном туристическом рынке. В ходе исследования рассматриваются экономические, социальные и культурные факторы развития туризма, а также его роль в национальной экономике. В статье также представлены приоритетные направления развития туризма в Узбекистане, существующие проблемы и предложения по их решению.

Ключевые слова: Туризм, туристическая инфраструктура, туристический потенциал, развитие туризма, культурное наследие, экономическое развитие, международный туризм, туризм Узбекистана.

Abstract: This article analyzes the opportunities and prospects for the development of tourism in the Republic of Uzbekistan. In recent years, significant reforms have been implemented in the country aimed at improving tourism infrastructure, preserving historical and cultural heritage sites, and strengthening Uzbekistan's image in the international tourism market. The study examines the economic, social, and cultural factors influencing tourism development as well as the role of tourism in the national economy. The article also highlights priority areas for tourism development in Uzbekistan, identifies existing challenges, and proposes possible solutions for further growth of the sector.

Keywords: Tourism, tourism infrastructure, tourism potential, tourism development, cultural heritage, economic development, international tourism, tourism in Uzbekistan.

Kirish

Bugungi kunda turizm sohasi jahon iqtisodiyotining eng jadal rivojlanayotgan tarmoqlaridan biri hisoblanadi. U nafaqat iqtisodiy rivojlanishga xizmat qiladi, balki mamlakatlar o'rtasida madaniy aloqalarni mustahkamlash, xalqlar o'rtasida o'zaro tushunishni rivojlantirish hamda milliy merosni dunyo miqyosida targ'ib qilishda muhim ahamiyat kasb etadi. Turizm ko'plab davlatlarda milliy iqtisodiyotning muhim daromad manbalaridan biri bo'lib, yangi ish o'rinlarini yaratish, xizmat ko'rsatish sohasini kengaytirish hamda hududiy rivojlanishni jadallashtirishga katta hissa qo'shadi. O'zbekiston Respublikasi o'zining boy tarixiy-madaniy merosi, qadimiy shaharlar, noyob me'moriy obidalar, milliy an'ana va urf-odatlar bilan turizmni rivojlantirish uchun katta salohiyatga ega mamlakatlardan biri hisoblanadi. Samarqand, Buxoro, Xiva, Shahrisabz, Termiz kabi tarixiy shaharlarda joylashgan ko'plab madaniy meros obyektlari dunyo miqyosida katta qiziqish uyg'otadi. Ayniqsa, Buyuk Ipak yo'li bo'ylab joylashgan ushbu hududlar xalqaro turizmni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega.¹ So'nggi yillarda mamlakatimizda turizm sohasini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda.

Turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilish, yangi turizm yo'nalishlarini yaratish, xizmatlar sifatini oshirish, mehmonxonalar, transport va boshqa turizm xizmatlari tarmog'ini kengaytirish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Shuningdek, viza rejimini

¹ Mirziyoyev Sh.M. **Yangi O'zbekiston strategiyasi**. – Toshkent: O'zbekiston, 2021. – 464 b.

soddalashtirish, xorijiy turistlar uchun qulay sharoitlar yaratish hamda mamlakatning turistik salohiyatini xalqaro miqyosda targ'ib qilish bo'yicha muhim choralar ko'rilmogda. Shu bilan birga, turizm sohasini yanada rivojlantirish, mavjud salohiyatdan samarali foydalanish hamda turizm xizmatlari sifatini xalqaro standartlar darajasiga olib chiqish dolzarb vazifalardan biri bo'lib qolmogda. Ayniqsa, hududiy turizmni rivojlantirish, ekologik turizm, ziyorat turizmi, madaniy turizm kabi yo'nalishlarni kengaytirish orqali mamlakat iqtisodiyotini yanada mustahkamlash mumkin.² Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasida turizmni rivojlantirish imkoniyatlari, mavjud salohiyat hamda uning istiqbollari ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Shuningdek, turizm sohasini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari va uni yanada takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqiladi.

Materiallar va metodlar

Mazkur tadqiqotda O'zbekiston Respublikasida turizm sohasining rivojlanish imkoniyatlari va istiqbollarini o'rganish uchun turli ilmiy manbalar va tahliliy usullardan foydalanildi. Tadqiqotning asosiy materiallarini turizm sohasiga oid ilmiy adabiyotlar, iqtisodiy tahlillar, davlat statistika ma'lumotlari hamda turizmni rivojlantirishga qaratilgan normativ-huquqiy hujjatlar tashkil etdi. Shuningdek, O'zbekiston turizm salohiyati haqida berilgan ilmiy maqolalar, monografiyalar va rasmiy hisobotlar ham tadqiqot materiallari sifatida o'rganildi. Tadqiqot jarayonida bir qator ilmiy usullardan foydalanildi. Jumladan, tahlil va sintez usullari yordamida turizm sohasining rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar o'rganildi. Taqqoslash usuli orqali O'zbekiston turizmining rivojlanish darajasi boshqa davlatlar tajribasi bilan solishtirildi. Statistik tahlil usuli turizm sohasidagi ko'rsatkichlarni aniqlash va ularning dinamikasini baholash imkonini berdi. Bundan tashqari, tizimli yondashuv asosida turizm infratuzilmasi, xizmatlar sifati va turizm siyosati kompleks ravishda o'rganildi. Ushbu metodlar turizm sohasining hozirgi holatini baholash va uning kelajakdagi rivojlanish istiqbollarini aniqlashga xizmat qildi.

Muhokama

O'zbekiston Respublikasi turizm sohasini rivojlantirish uchun katta tabiiy, tarixiy va madaniy resurslarga ega. Mamlakat hududida joylashgan ko'plab tarixiy obidalar, qadimiy shaharlar va madaniy meros obyektlari xalqaro turizmni rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Samarqand, Buxoro, Xiva, Shahrisabz va Termiz kabi shaharlar nafaqat mamlakat ichida, balki butun dunyoda tarixiy va madaniy markaz sifatida tanilgan. Ushbu hududlarda joylashgan

² O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. **Turizm sohasini jadal rivojlantirishga oid chora-tadbirlar to'g'risida** PF-5611-son Farmon. – Toshkent, 2019.

me'moriy yodgorliklar va madaniy meros obyektlari UNESCOning Butunjahon merosi ro'yxatiga kiritilgan bo'lib, bu esa ularning xalqaro turizm rivojida alohida o'rin tutishini ko'rsatadi.³ So'nggi yillarda O'zbekistonda turizmni rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar ushbu sohaning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Turizm infratuzilmasini rivojlantirish, yangi mehmonxonalar qurish, transport xizmatlarini takomillashtirish hamda turistik marshrutlarni kengaytirish bo'yicha keng ko'lamli ishlar olib borilmoqda. Shu bilan birga, ziyorat turizmi, ekologik turizm, gastronomik turizm kabi yangi yo'nalishlar ham rivojlantirilmoqda. Biroq, turizm sohasida hali ham bir qator muammolar mavjud. Jumladan, ayrim hududlarda turizm infratuzilmasining yetarli darajada rivojlanmaganligi, xizmat ko'rsatish sifatining ayrim hollarda xalqaro standartlarga to'liq mos kelmasligi hamda turistik marketing faoliyatining yetarli darajada yo'lga qo'yilmaganligi turizm rivojiga to'sqinlik qilayotgan omillar qatoriga kiradi. Shu sababli, ushbu muammolarni bartaraf etish orqali turizm sohasining yanada jadal rivojlanishiga erishish mumkin.

O'zbekiston Respublikasida turizmni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari

№	Turizm yo'nalishi	Qisqacha tavsifi	Rivojlanish imkoniyatlari
1	Madaniy-tarixiy turizm	Samarqand, Buxoro, Xiva, Shahrisabz, ⁴ Termiz kabi qadimiy shaharlar va tarixiy obidalarni ziyorat qilish	Tarixiy meros obyektlarini restavratsiya qilish, yangi turistik marshrutlar yaratish
2	Ziyorat turizmi	Imom Buxoriy, Bahouddin Naqshband, Hakim at-Termiziy kabi muqaddas qadamjolarini ziyorat qilish	Islom turizmini rivojlantirish, xalqaro ziyorat marshrutlarini kengaytirish
3	Ekologik turizm	Tabiiy hududlar, milliy bog'lar va tog'li hududlarda sayohat	Ekoturizm maskanlarini rivojlantirish, tabiiy resurslarni muhofaza qilish ⁵

³ O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. **Turizm infratuzilmasini rivojlantirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida** PQ-4095-son qaror. – Toshkent, 2019.

⁴ Saidova M., Xudoyberdiyev A. **Turizm iqtisodiyoti**. – Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti, 2018. – 312 b.

⁵ Yo'ldoshev T., Rasulov A. **O'zbekistonda turizmni rivojlantirish istiqbollari**. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020. – 248 b.

4	Gastronomik turizm	Milliy taomlar, an'anaviy oshxona madaniyati bilan tanishish	Milliy oshxonani xalqaro miqyosda targ'ib qilish, gastronomik festivallar tashkil etish
5	Madaniy festivallar turizmi	Navro'z, xalqaro festival va madaniy tadbirlar orqali turistlarni jalb qilish ⁶	Madaniy tadbirlar sonini oshirish va xalqaro festival turizmini rivojlantirish

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, O'zbekiston Respublikasida turizmni rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar mavjud. Mamlakatning boy tarixiy-madaniy merosi, tabiiy resurslari va milliy an'analari turizm sohasining jadal rivojlanishiga zamin yaratadi. So'nggi yillarda amalga oshirilgan islohotlar natijasida turizm infratuzilmasi sezilarli darajada yaxshilanib, xorijiy sayyohlar oqimi ortib bormoqda. Shuningdek, tadqiqot davomida turizmni rivojlantirishning istiqbolli yo'nalishlari ham aniqlandi. Jumladan, ziyorat turizmini rivojlantirish, ekologik turizmni kengaytirish, milliy madaniyat va an'analarni turistik mahsulot sifatida targ'ib qilish hamda raqamli texnologiyalar asosida turizm xizmatlarini takomillashtirish muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, turizm sohasini yanada rivojlantirish uchun infratuzilmani takomillashtirish, xizmatlar sifatini oshirish, turizm marketingini rivojlantirish hamda xalqaro hamkorlikni kengaytirish zarur.⁷ Ushbu choralar amalga oshirilsa, turizm O'zbekiston iqtisodiyotining muhim va barqaror rivojlanayotgan tarmoqlaridan biriga aylanishi mumkin.

Xulosa

O'zbekiston Respublikasida turizm sohasini rivojlantirish bugungi kunda mamlakat iqtisodiy siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Turizm nafaqat iqtisodiy daromad manbai, balki mamlakatning xalqaro miqyosdagi imijini mustahkamlash, madaniy merosni asrab-avaylash hamda xalqlar o'rtasidagi madaniy aloqalarni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. O'zbekistonning boy tarixiy-madaniy merosi, qadimiy shaharlar, tabiiy landshaftlar va milliy an'analari turizmni rivojlantirish uchun katta imkoniyatlar yaratadi. Tadqiqot jarayonida aniqlanishicha, mamlakatimizda turizm infratuzilmasini rivojlantirish, transport tizimini takomillashtirish, xizmat ko'rsatish sifatini oshirish hamda xalqaro turizm

⁶ O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. **O'zbekistonda turizm rivojlanishining statistik ko'rsatkichlari.** – Toshkent, 2023.

⁷ World Tourism Organization (UNWTO). **International Tourism Highlights.** – Madrid, 2022.

bozorida mamlakat turizm salohiyatini targ'ib qilish bo'yicha keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda. Ushbu islohotlar natijasida xorijiy sayyohlar soni ortib bormoqda va turizm iqtisodiyotning muhim tarmoqlaridan biriga aylanmoqda. Shu bilan birga, turizm sohasini yanada rivojlantirish uchun mavjud imkoniyatlardan samarali foydalanish, hududiy turizmni kengaytirish, zamonaviy turizm xizmatlarini joriy etish hamda turizm marketingini kuchaytirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, ekologik turizm, ziyorat turizmi, madaniy turizm va gastronomik turizm kabi yo'nalishlarni rivojlantirish orqali mamlakat turizm salohiyatini yanada oshirish mumkin.

Umuman olganda, turizm sohasini kompleks rivojlantirish, zamonaviy infratuzilmani yaratish hamda xalqaro standartlarga mos xizmatlar ko'rsatish orqali O'zbekiston Respublikasini Markaziy Osiyoning muhim turistik markazlaridan biriga aylantirish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Mirziyoyev Sh.M. **Yangi O'zbekiston strategiyasi.** – Toshkent: O'zbekiston, 2021. – 464 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. **Turizm sohasini jadal rivojlantirishga oid chora-tadbirlar to'g'risida** PF–5611-son Farmon. – Toshkent, 2019.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. **Turizm infratuzilmasini rivojlantirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida** PQ–4095-son qaror. – Toshkent, 2019.
4. Saidova M., Xudoyberdiyev A. **Turizm iqtisodiyoti.** – Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti, 2018. – 312 b.
5. Yo'ldoshev T., Rasulov A. **O'zbekistonda turizmni rivojlantirish istiqbollari.** – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020. – 248 b.
6. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. **O'zbekistonda turizm rivojlanishining statistik ko'rsatkichlari.** – Toshkent, 2023.
7. World Tourism Organization (UNWTO). **International Tourism Highlights.** – Madrid, 2022.